

September 2014

Invitasjon til Menighetsutvikling i folkekirken - MUV

Notat til menigheter som vurderer å bli med i et utviklingsprosjekt

En tilrettelagt arbeidsprosess for hele menigheten

Det teologiske menighetsfakultet (MF) inviterer menigheter til å være med i et tilrettelagt arbeid for menighetsutvikling. Det er en arbeidsprosess der vi blant annet vil drøfte og søke svar på:

- Hva vil det si å være menighet på vårt sted?
- Hvilke drømmer og tanker har folk om menigheten i dag?
- Hvordan skal vi se helheten i alle deler av menighetens virksomhet?
- Hva skal menigheten gjøre?
- Hvordan kan vi samordne arbeidet med alle planer vi har?

Vi inviterer til en åpen læringsprosess der vi søker å finne frem til en forståelse av menigheten og det lokalsamfunnet menigheten er en del av. Vi legger til rette for en prosess der vi drøfter menighetens oppdrag og mål og gir hjelp til å iverksette tiltak for å fremme målene.

Menighet i endring

Menigheter er i stadig endring, samtidig som vi til tider kan oppleve menigheten som relativt stabil. Noen endringer i menigheten kan være resultat av enkeltpersoners og gruppers initiativ eller hendelser i lokalmiljøet. Endringer kan også være resultat av endrede rammebetingelser og planer fra kirken på regionalt eller nasjonalt nivå. I Den norske kirke er det for tiden mange reformer og planer som innvirker på menigheters virksomhet.

Ikke et nytt tiltak

Arbeid med et menighetsutviklingsprosjekt er ikke et nytt tiltak eller en ny plan i tillegg til de planer kirken og menigheten har fra før. Det er en måte å se alt menighets- og planarbeid i sammenheng, og tenke mer helhetlig om dette.

Arbeidsmåter og verktøy vi bruker i «Menighetsutvikling i folkekirken» er forankret i norsk kirkevirkelighet, samtidig som vi henter impulser fra arbeid med menighetsutviklende prosesser i ulike kirkesamfunn og institusjoner fra flere land. Vår erfaring er at arbeidsprosessen kan passe inn i ulike typer menigheter.

Menighetsrådet er det ansvarlige organ i menigheten som *"skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet ..."* (Kirkeloven § 9). Det er derfor menighetsrådet som må ta avgjørelsen om menigheten skal være med i et prosjekt. En slik avgjørelse bør imidlertid skje i samråd og forståelse med de ansatte.

I den perioden menigheten er med i et menighetsutviklingsprosjekt, vil det være en lokal styringsgruppe som er ansvarlig for arbeidsprosessen. Den bør sette sammen av ansatte, tillitsvalgte og frivillige medarbeidere, vanligvis med daglig leder, sokneprest og MR-leder som medlemmer. De valgte råd, alle ansatte og utvalg/komiteer som finnes, trekkes inn i arbeidet i løpet av prosjektet.

I deler av arbeidsprosessen vil det være aktuelt å ha noen lokale medarbeidere som ikke er ansatte eller tillitsvalgte i menigheten som «låner øret» til folk i soknet gjennom intervju, som del av en sokneanalyse.

Menighetens ledere / styringsgruppen vil bli involvert i møter/MUV-konferanse med andre

menigheter som er med på tilsvarende arbeidsprosesser, én gang hvert halvår. Vi legger her vekt på å utveksle erfaringer og drøfte felles utfordringer. Det skjer vanligvis innenfor samme prosti. Hvis deres menighet ønsker å jobbe sammen med en bestemt menighet må dere gjerne finne sammen i et nettverk.

Styringsgruppen blir utfordret til å involvere flest mulig i menigheten i løpet av prosjektperioden. Gjennom åpne menighetssamlinger, rundbordsamtaler og andre arbeidsmåter der folk flest får innsikt i arbeidet og tar del i prosessen.

Verdier og premisser som grunnlag for arbeidsprosessen

Vi legger til grunn fem verdier for arbeidsprosessen:

Menighetsutvikling forstås som en *åndelig prosess*, et menighetsfellesskap er et åndelig fellesskap som søker den treenige Gud.

Det er en *stedegen prosess*, knyttet til forståelse av menighetens særpreg og utfordringer man står overfor i sitt lokalsamfunn.

Arbeid med menighetsutvikling handler om *helhet og fokus*. På den ene side må de enkelte sider av menighetens virksomhet sees i et totalperspektiv, i lys av kirkens kall og oppdrag. På den annen side må man arbeide med konkrete tiltak.

Menigheten er en *lærende organisasjon*, der både gode og dårlige erfaringer systematiseres og analyseres, med tanke på ny læring og ny praksis.

Menighetsutvikling er en *åpen og kontinuerlig prosess*. Menigheten må selv finne ut av sin egen retning og sitt mål, innenfor de rammer man arbeider i og tilhører. Utviklingsprosessen er åpen og kontinuerlig, på den måten at den i prinsippet aldri tar slutt.

En MUV-reise der vi utforsker, utvider og utfordrer

Som et avgrenset prosjekt inviteres menigheten til en reise på inntil tre år. Noe forenklet kan vi skissere tre faser for en slik reise.

I den ene fasen vil vi spesielt arbeide med å *utforske* menigheten og lokalsamfunnet. Vi legger her vekt på å lytte til hverandre og spør blant annet: Hva er menighetens tradisjon og særpreg? Hva kan vi være stolte av? Hvordan har samspillet vært mellom menigheten og samfunnet ellers de siste årene? Hvordan kan vi se og forstå endringer i befolkningen og i kirkelig virksomhet over tid? Hvordan virker samfunnsutvikling på oss som menighet?

Noen av de verktøy vi bruker for å sette i gang samtaleprosesser i denne fasen, er å lage en tidslinje og å tilrettelegge statistikk om folk og kirkelig virksomhet i soknet.

I den andre fasen er vi spesielt opptatt av å *utvide* vår forståelse av det å være kirke på vårt sted. Vi vil forsøke å beskrive den situasjonen og sammenhengen menigheten er i nå. Vi vil spørre folk om deres erfaringer, meninger og holdninger til kirken og det lokale menighetsliv. Vi vil arbeide for at menigheten skal få en størst mulig bevissthet om lokalmiljøet og de muligheter og utfordringer man her står overfor.

Verktøy i denne fasen kan være å gjennomføre spørreskjemaundersøkelse, gjøre intervju med noen medlemmer i menigheten og lage menighetskart.

I den tredje fasen vil vi spesielt *utfordre* hverandre til handling og videre utvikling av menigheten, og konkretisere dette i arbeid med visjoner, mål og tiltak. Vi vil drøfte hva menigheten opplever den er kalt til å være og kalt til å gjøre. Videre vil vi legge til rette for å eksperimentere med konkrete tiltak. Vi vil forsøke å se ting i sammenheng og å utvikle en helhetlig plan for menighetens

virksomhet.

I denne fasen vil vi arbeide med konkrete verktøy/maler for tiltak, med menighetsprofil og utvikling av helhetlig menighetsplan. Vi skal reflektere over praksis og dele erfaringer menigheter imellom.

Disse fasene er ikke en fastlåst rekkefølge i arbeidet. Noen av de nevnte arbeidsprosessene vil gå parallelt, og det er opp til menigheten hva og hvor mye man vil gjøre i de ulike fasene. Vi vil også på ulike samlinger lese og utforske bibeltekster og åpne for samtale om disse. Metoden vi bruker legger vekt på at den enkelte kan bli involvert ut fra sine egne ønsker og grenser.

Utforske, utvide og utfordre kan forstås som dimensjoner ved alle verktøy vi bruker og for alle deler av prosessen.

Menigheten vil få god innføring i de ulike arbeidsredskaper, og få nødvendige hjelpemidler underveis i prosessen. Menigheten vil i løpet av prosjektperioden få en perm med notater der ulike tema og metoder er nærmere omtalt. Innholdet i permen / håndboken er tilgjengelig elektronisk for menigheter som er med i et prosjekt. Man har også tilgang på en bok om menighetsutvikling, med ulike perspektiver på menighetsutvikling og omtale av arbeidsprosessen og ulike verktøy: *Sammen i forandring. Refleksjoner om menighetsutvikling i folkekirken*. IKO-Forlaget 2011.

Arbeidsprosessen i menigheten vil bli fulgt opp av en *mentor* for den enkelte menighet. Denne vil være med på halvårlige samlinger/MUV-konferanser for menighetene, og vil på ulike måter være en medvandrer for menigheten gjennom hele treårsperioden.

Gjensidige forpliktelser

Ved inngåelse av avtale om å delta i et prosjekt vil MF forplikte seg til blant annet å:

- legge til rette for et arbeid, i tråd med den skissen som er omtalt ovenfor
- vise til relevant litteratur som kan brukes i arbeidet lokalt
- bidra med skriftlig materiale for de ulike arbeidsmåter og verktøy underveis
- arrangere dialogkonferanser hvert semester som et møtested for styringsgrupper i menighetene
- ha en ekstern mentor som vil følge menigheten i treårsperioden
- analysere innsamlede data fra menigheten og presentere dette i en rapport om menigheten
- tilby relevante videreutdanningskurs og arbeide med utvikling av fagfeltet menighetsutvikling

Menigheten forpliktelser seg til å:

- avklare at det er en felles forståelse og motivering i stab og råd om å være med i et treårig prosjekt
- etablere en styringsgruppe (5-7 personer), med en leder/kontaktperson, som er ansvarlig for prosessen i prosjektperioden
- finne frem til 2-3 medarbeidere som kan bidra i arbeid med intervju mm. Dette skjer etter nærmere avtale med prosjektleder.
- delta på de samlinger man blir invitert til, MUV-konferanser hvert halvår (omfang på ca. 6 timer)
- gjennomføre arbeidsprosesser etter nærmere avtale

Økonomi:

Den enkelte menighet betaler samlet kr. 60.000 for hele prosjektperioden på inntil tre år.

Menighetens faktiske bidrag kan variere, blant annet avhengig av hva bispedømmet vil bidra med.

MF vil sende årlige faktura for deltakelsen. Bidraget dekker MFs arbeid overfor menighetene,

inkludert mentor og gjennomføring av halvårlige konferanser. Menigheten er økonomisk ansvarlig for egne medarbeidere på MUV-konferanser og samlinger i egen menighet (reise, mat og ev. opphold).

Kontakt – påmelding:

Hvis din menighet er motivert og klar til å bli med på et prosjekt, kan dere ta saken opp i menighetsrådet, og ta kontakt med bispedømmet og/eller MF med tanke på å inngå en avtale.

Hvis dere ønsker å lære mer om arbeidsprosessen før dere ev. går videre med saken, kan dere ta kontakt med prosjektleder på MF for mer informasjon.

Det er ikke en bestemt påmeldingsfrist, men vi ønsker å starte opp / inngå avtale med nye prosjekt i høstsemesteret. Det legges også opp til at det er mulig for ansatte å kombinere deltagelse i et MUV-prosjekt og videreutdanning, der disse har gjensidig nytte av hverandre.

Ansvarlig for Menighetsutvikling i folkekirken

Det teologiske Menighetsfakultet (MF) i Oslo er ansvarlig institusjon. Forsker *Erling Birkedal* er prosjektleder. Han samarbeider med stipendiater og andre ansatte ved MF, og med ansatte ved samarbeidende institusjoner og enkeltpersoner. I perioden 2013-17 er stipendiat *Sunniva Gylver* knyttet til dette prosjektet i deler av sin arbeidstid.

I styringsgruppen for prosjektet sitter professor *Harald Hegstad* (MF, leder), avdelingsdirektør *Paul Erik Wirgenes* (Kirkerådet) og adm. dir *Frank Grimstad* (KA) og fakultetslektor *Sjur Isaksen* (MF). I tillegg er det en bred referansegruppe med medlemmer fra ulike samarbeidspartnere som Kirkerådet, KA (Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon), KIFO (Stiftelsen Kirkeforskning), PTS – Universitetet i Oslo, KUN (Kirkelig utdanningscenter i nord), NLA (Norsk lærerakademi), Misjonshøgskolen, NMS, samarbeidende bispedømmer.

For henvendelse og nærmere informasjon:

Erling Birkedal, prosjektleder

erling.birkedal@mf.no

Tlf: 22590518 / 92832645

<http://www.mf.no/menighetsutvikling>